

Mas Bastardes

Fonollosa

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Fals. Mas Bastardes s/n (08259 Fonollosa)
Emplaçament Des de la BV3008, al km 8 cal agafar el trencall a la dreta que mena a Sant Andreu i Bastardes.

Coordenades:

Latitud: 41.78826
Longitud: 1.69504
UTM Est (X): 391568
UTM Nord (Y): 4627090

Classificació

Número de fitxa 08084-27
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Barroc Contemporani
Segle XV-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Actualment el mas està sent objecte d'una acurada reforma.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 007A00075
Autoria de la fitxa Raquel valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dt., 12/04/2005 - 02:00

Descripció

Edifici format per les dependències que conformen el mas Bastardes de Fals. Es tracta d'un conjunt aixecat sobre un promontori que domina tota la vall de del torrent del Puig, que desgüassa a la riera de Fonollosa. Arquitectònicament es tracta d'un conjunt format per l'edifici del mas Bastardes que es troba envoltat al nord i a llevant per un mur perimetral, que acull les instal·lacions d'algunes dependències de la casa com eren la ferreria, i espais destinats a magatzems i treballs agrícoles, i que deixa a l'interior tot un pati intern en forma de L. L'accés a aquest recinte i a les instal·lacions del mas es fa mitjançant una porta ubicada al cantó nord del mur, i que deriva al camí que ve de Camps i del mas Sant Andreu, i d'una altra porta secundària ubicada al cantó de ponent, al costat de la torre. El mas pròpiament dit és un edifici de planta rectangular amb un tram que sobresurt a la façana de llevant i on es col·loca la porta d'accés al mas. Es cobreix a dues aigües amb el carener perpendicular a la façana. L'edifici es troba aixecat amb mur de paredat irregular, però amb les fileres de carreus força ben ordenades. Les cantonades s'han reforçat amb carreus rectangulars i quadrangulars de més gran tamany. Compta amb planta baixa, primer pis i segon pis. La façana principal es troba orientada a migdia, precedida per un espai destinat a balconada. Aquesta façana s'obre amb una porta allindada que du la llegenda de : "Pedro Bastardas 1870". Malgrat tot, l'accés al mas es realitza actualment mitjançant una porta formada per una arcada feta amb grans dovelles ubicada a la cantonada N-E del mas, i que permet l'accés directe a tots el pati interior. Aquest portal du grabada la data de 1785. Del primer pis d'aquesta façana arrenca una arcada que comunica el mas amb una dependència ubicada al cantó de llevant, i que s'alça sobre l'herreria. Al cantó de llevant s'aixequen tot un seguit de dependències destinades a treballs diversos con l'herreria, que du la llegenda de : "1703 jiussepe Bastarda". Al cantó nord, també destaca l'existència d'un altre cos rectangular de grans proporcions, el mur nord del qual fa de mur de tancament del conjunt, i que també era destinat a feines agrícoles i vivendes -cal pensar que al mas vivien un total de nou famílies entre amos i treballadors-. A la façana de ponent destaca l'existència d'una torre rectangular de planta baixa i tres pisos coberta a quatre aigües que sobresurt de la resta de la façana de llevant. Complerta el conjunt l'existència d'una era ubicada en un pla al N-O de la casa, formada per una pallisa i un espai enrajolat precedent. La pallisa és un edifici de planta rectangular cobert a dues aigües, orientat a llevant, i obert mitjançant dues arcades de diferent tamany, actualment tapades amb una porta. Arquitectònicament cal pensar que es tracta d'un mas aixecat entre els segles XIV-XV. A l'igual que en altres masos de Fals -el Massana i el Jaumeandreu- cal pensar que es tractava d'un mas que comptava amb una torre adossada a la cantonada N-O. Les restes d'aquest primitiu mas s'aprecien encara, conservant-se la torre adossada i part del cos nord del mas que sobresurt un tram a llevant d'ela planta rectangular. La resta del mas segurament patí una greu reforma al llarg del segle XVIII, de tal manera que es pot afirmar que pràcticament tot el conjunt que actualment s'aprecia pertany a aquest segle. Al segle XIX es degueren fer alguns afegits com és el cas de la porta de la façana principal de migdia datada el 1780.

Observacions:

Malgrat que termenalment el mas s'inclou dintre del nucli de Fals, històricament ho fa al nucli de Camps, ja que l'hereu de mas Josep Bastardes, es va casar amb la pubilla del mas Junyent (1882). Al ser el mas Junyent més ric que el Bastardes, l'hereu va passar a residir al Junyent, convertint-se en regidor de Camps. [AA.DD.2004-2005,nº8:61). El mas compta amb un oratori proper, ubicat a la cruïlla del camí que mena a Camps i al mas Sant Andreu, amb el mas Bastardes. Segons informació oral procedent del propietari actual, fou aixecat per Benet Bastardes, conegut carlí de la contrada.

Història

Els orígens del Mas Bastardes es remunten amb seguretat a finals de l'Edat Mitjana (segles XIV-XV), malgrat que la construcció actual pertanyi al segle XVIII. La família Bastardes fou propietaria almenys des del segle XVIII. L'any 1812 era propietari del mas Josep Bastardas Ribera, que fou a l'hora regidor del llavors municipi de Fals. Va morir el 1822 deixant com a hereu al seu fill Benet, que va participar en

l'aixecament popular contra les tropes napoleòniques en la batalla del bruc. Cent anys més tard el seu nét, rebria la medalla honorífica del president del Govern Antoni Maura, a compte d'aquells fets. Malgrat aquestes heroicitats, l'economia del mas Bastardas es va caracteritzar al llarg del segle XIX per l'endeutament continu, venent primer les masoveries de Bosc i Rabassa, i finalment el propi mas Bastardas. Aquest fou adquirit pel seu cunyant Feliu Santasusana, que va posar la propietat a nom de la seva germana Maria, esposa de Benet Bastardas. En aquell moment el mas comptava amb 44 quarteres de sembradura, 4 d'olivar, 13 de vinya pròpia, 53 de vinya donada a parcers, 3 d'hort i 161 quarteres de bosc i erms. Maria Santasusana va deixar el mas al seu fill Pere Bastardas, que va continuar el procés d'endeutament del mas. A la seva mort el 1882 va heredar el mas el seu germà Josep Bastardas, casat amb la pubilla del mas Junyent de Camps. Va ser degut a aquest motiu que el Mas Bastardes, inclòs territorialment al nucli de Fals, passés a considerar-se pertanyent al de Camps. En Josep Bastardes, després del seu casament, va ser considerat una persona important, sent escollit alcalde entre els anys 1894 i 1897. A més el 1893 va ser nomenat cap del sometent de Camps. En deixar de residir-hi l'amo al Mas Bastardes -ja que arran del casament va passar a viure al Mas Junyent-, la casa va ser habitada per masovers, entrant en una evident decadència. Es van anar segregant porcions on els parcers se'n feien cases: casa de Betlem (1889), la de pau Calsina (1889), la de Ramon Colilles (1891), la de Puigdel·lívol (1890) etc. Malgrat això, l'endeutament de les cases va ser constant, i l'any 1908, el Josep Bastardes es va vendre les dues heredats als germans Miquel i Josep Ferrer Trulls, de Claret dels Cavallers. D'aquí la propietat va passar a la seva germana Dolors Ferrer, casada amb Pere Serrat Massó, que va morir el 1949 sense testament. El jutge va dictaminat que la propietat passés a mans de Maria Torres Vilar, mare de la difunta. Actualment els amos són els descendents d'aquesta família. Durant l'últim segle la casa ha estat habitada per masovers, cap a mitjans del segle XX, la casa i les terres eren abandonades, sent cultivades per l'hereu del mas Sant Andreu (Josep Ferrer). Per mediació d'aquest, la casa va ser segregada de les terres, i el 1976 va ser adquirida pel Sr. Pere Llatjós. Aquest ha dut a terme un ambiciós projecte de restauració de la casa, conservant les característiques arquitectòniques originals. [AA.DD; 2004-2005,nº8:61).

Bibliografia

AA.DD. (2004-2005). Falchs. nº 8 . Grup de divulgació de la història de Fals. Associació Cultural i Recreativa de Fals. Pàg.61

